

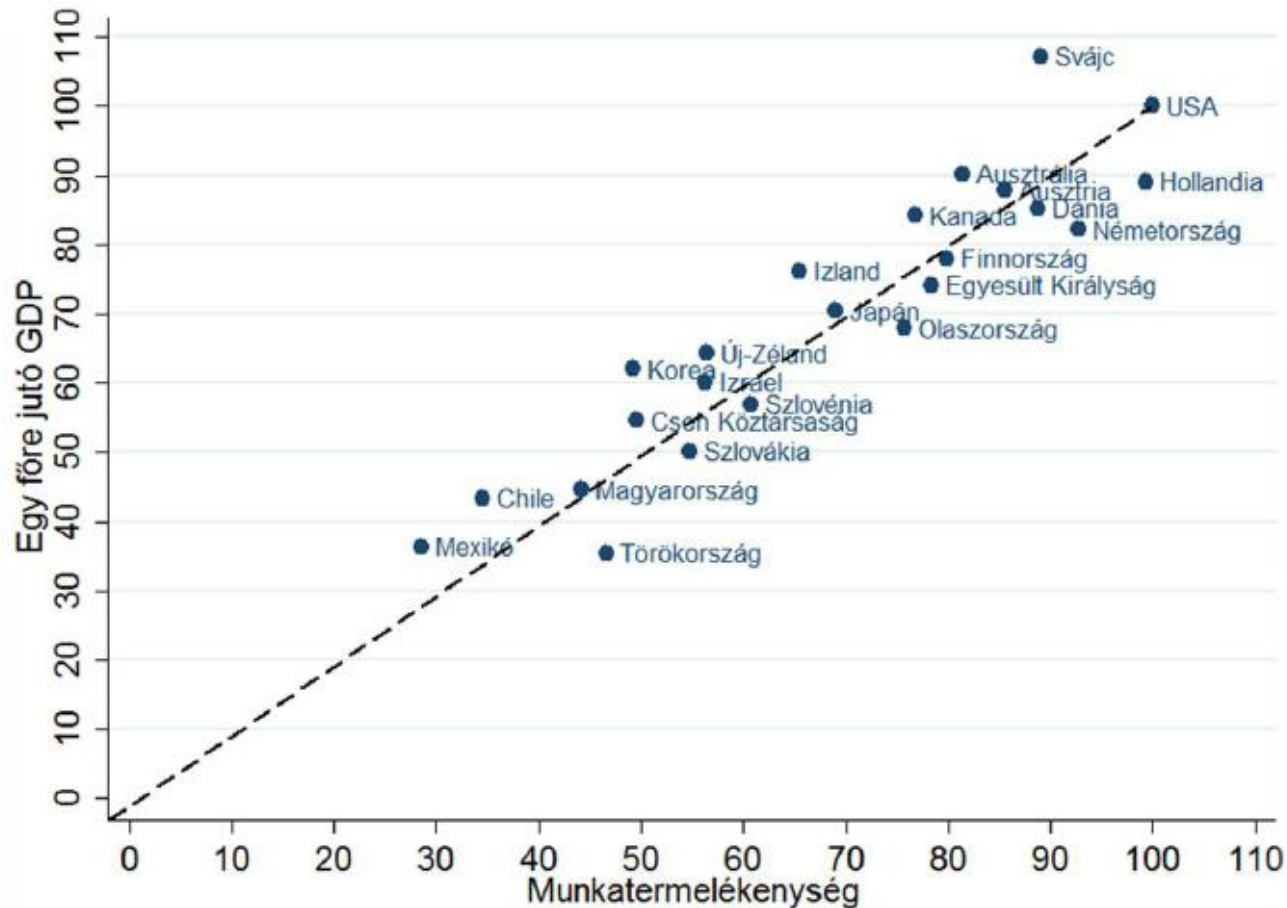
Melyik vállalatok nőnek gyorsan békés időkben és válságban?

Muraközy Balázs

MTA KRTK KTI

Közgazdász Vándorgyűlés, Gyula, 2013

Munkatermelékenység és GDP/fő, 2011

Vállalati sokféleség és a gazdaságpolitika

- A vállalati kutatások egyik központi kérdése, hogy mi határozza meg a termelékenységet, és hogy függ össze a vállalati és iparági termelékenység
- Az elmúlt évtizedek egyik lényeges közgazdasági eredménye az, hogy a vállalatok nagyon különbözőek szűk iparágakon belül is
- A sokféleség miatt
 - A jó intézmények, a verseny és a külkereskedelem a korábban gondoltnál is jobban segítheti a növekedést a teremtő romboláson keresztül
 - Nem feltétlenül hatásosak az iparágakat vagy egyes vállalatokat támogató gazdaságpolitikai eszközök

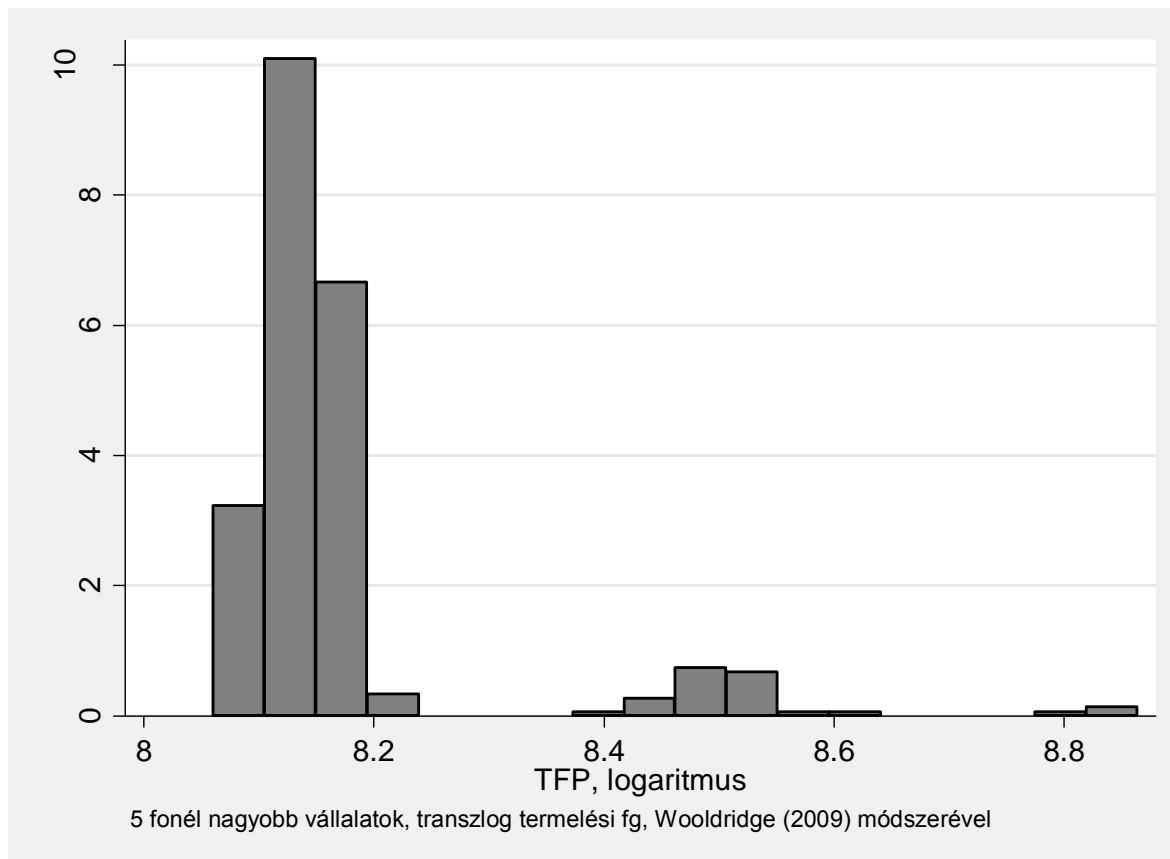
Vázlat

- Sokféleség
 - egy időpontban
 - a növekedésben – gazellák
 - a válságban
- Környezet
 - Verseny
 - Külkereskedelem
 - Vállalati támogatások

Sokféleség

Sokféleség egy időpontban

- A kenyér, friss tésztaféle gyártása iparág (TEÁOR 1581) vállalatai termelékenységének eloszlása, 2008

Sokféleség - gazellák

- Békés-Muraközy (2012)
- Gyors növekedésű vállalatok jellemzői
 - Hogyan oszlanak meg iparágak, régiók, kor és méret szerint
- Melyik vállalatok válnak gazellává?
 - Mennyire jól jelezhető ez előre?
 - Milyen gazdaságpolitikai beavatkozás növelheti a gazellák arányát?

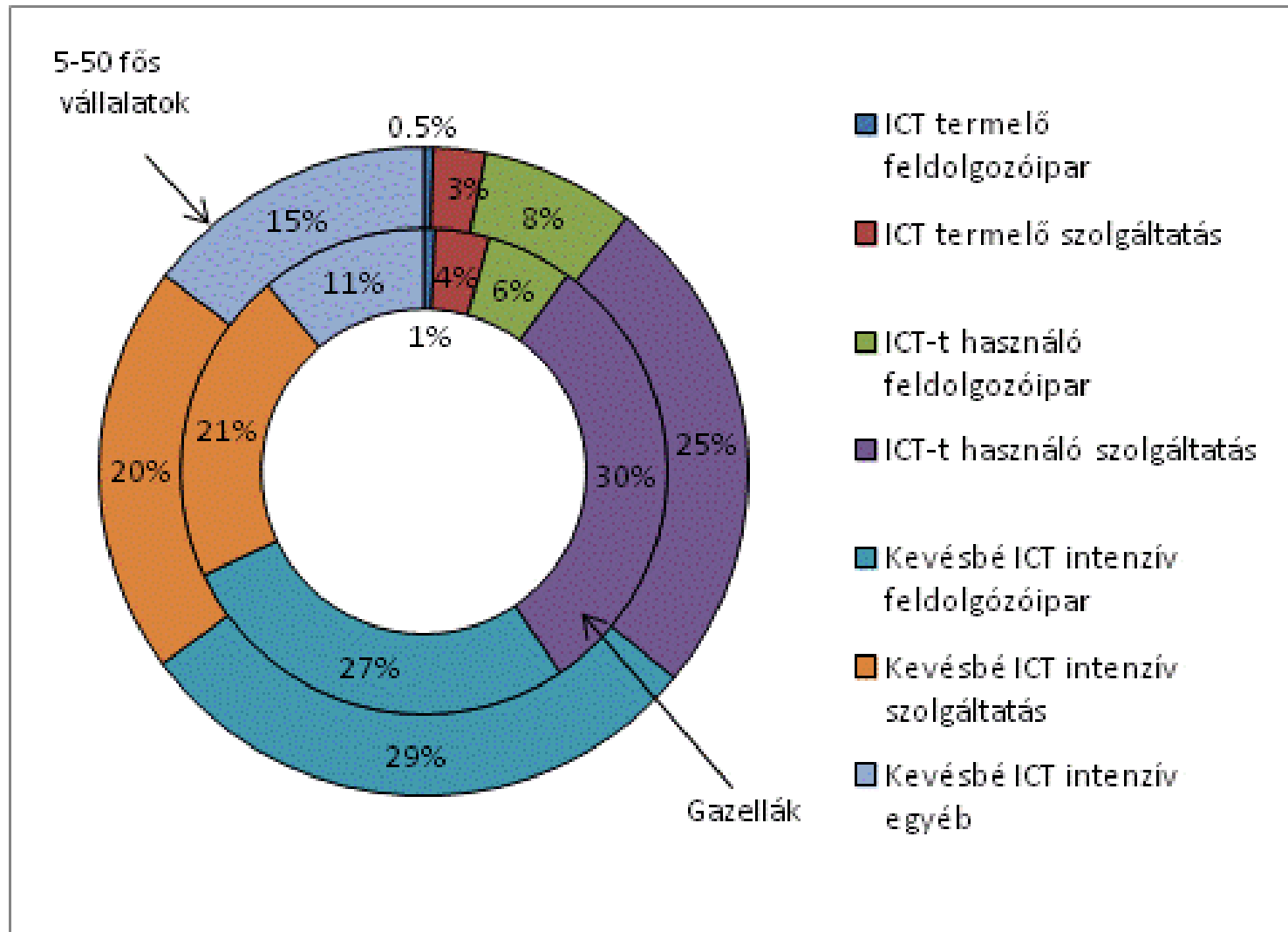
Gazellák: adatok és definíciók

- Adatok
 - APEH mérlegbeszámolók 2000-2008
 - 5-50 főt foglalkoztató vállalatok
- Gazellák definíciója
 - Foglalkoztatás szempontjából leggyorsabban növekvő 10 százalék
 - Átlagosan évi 20 százaléknál gyorsabban növelték foglalkoztatásukat
 - 3 éves időtávon (2005-2008)

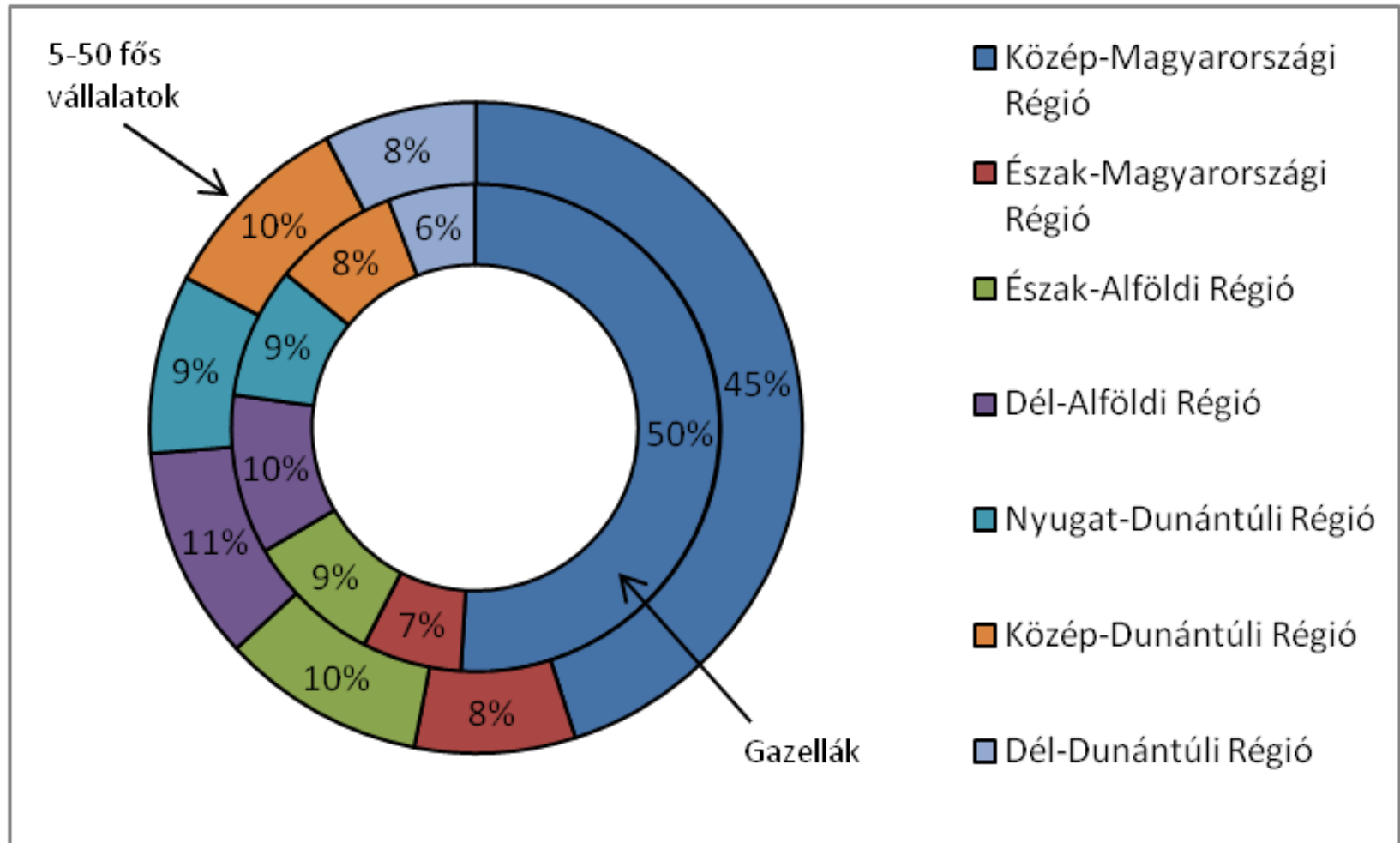
A gazellák szerepe a KKV-k munkahelyteremtésében

Gazella vállalatok az alkalmazottak száma alapján	
Leggyorsabban növekvő 5 százalék	52,4
Leggyorsabban növekvő 1 százalék	22,4
Gazella vállalatok az alkalmazottak száma alapján	
20 százaléknál gyorsabb átlagos növekedés	58,2
40 százaléknál gyorsabb átlagos növekedés	30,0

A gazellák megoszlása iparágak szerint

A gazellák megoszlása régiók szerint

Regressziós modell

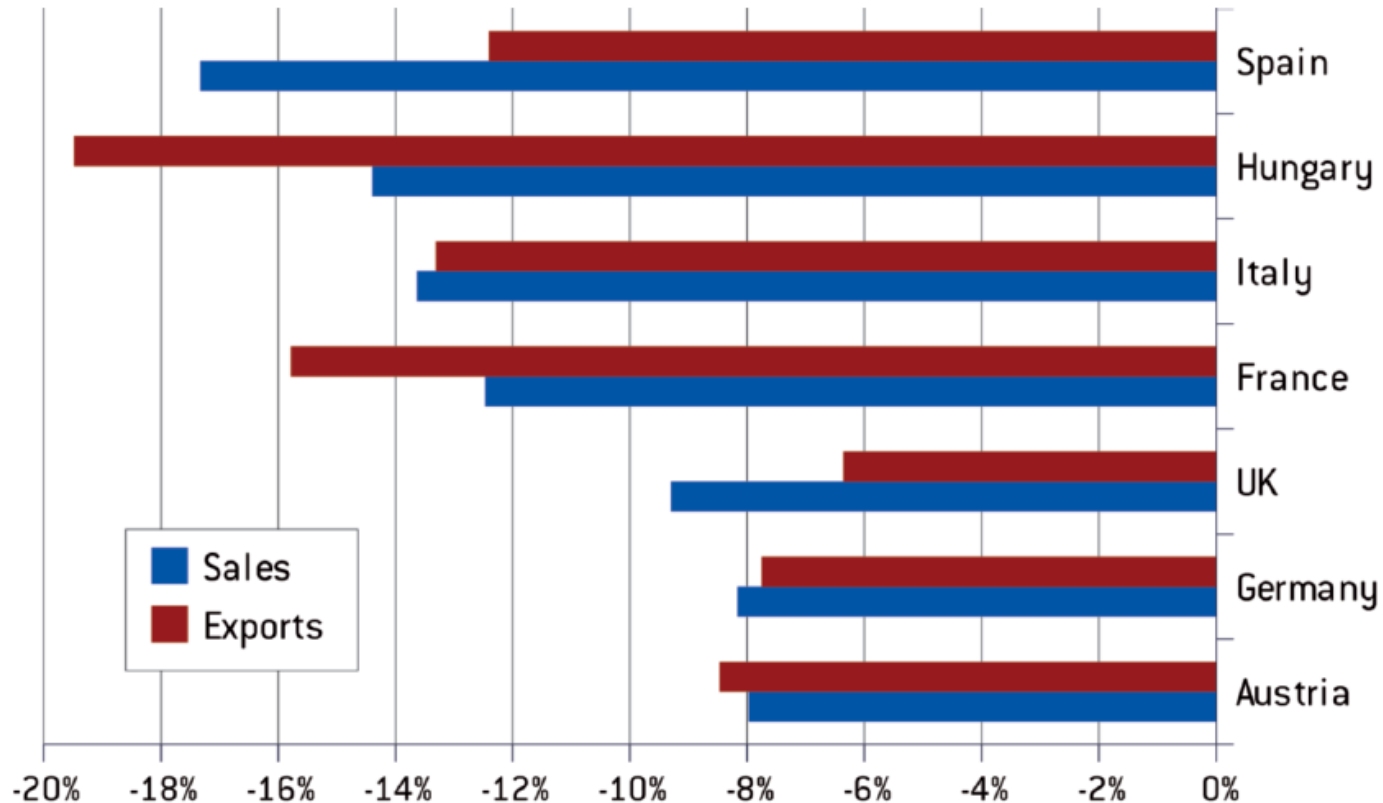
- A válság előtti időszakra összpontosítunk
 - Azt vizsgáljuk, mennyiben lehet előre jelezni a 2005-ben rendelkezésre álló információk alapján a 2005-2008 közötti növekedést
- Magyarázó változók: gazdaságpolitikus számára rendelkezésre állhatnak
 - Gazella volt-e az előző időszakban?
 - Kor
 - Likviditás: szolvencia-mutató, kvintilisek
 - Tulajdon
 - Munkaerő minősége (termelékenység, tudásintenzív cég proxy): relatív bér az iparági átlaghoz képest
 - Méret, régió, iparág

Regressziós eredmények

- A modell magyarázóereje igen alacsony, 10 százalék körül van – nehéz előre jelezni, melyik vállalat tud gyorsan növekedni
- A régió és az iparág jellege keveset számít
- Az előző időszakban gazella vállalatok 15 százalékkal nagyobb valószínűséggel lesznek gazellák
- Más változók hatása nem túl erős
 - A fiatal vállalatok 4 százalékkal nagyobb valószínűséggel válnak gazellává, mint az idősebb hasonló vállalatok
 - Csak a nagyon rossz finanszírozási helyzet gátolja a növekedést
 - A magas végzettségűeket foglalkoztató vállalatok nagyobb eséllyel válnak gazellává

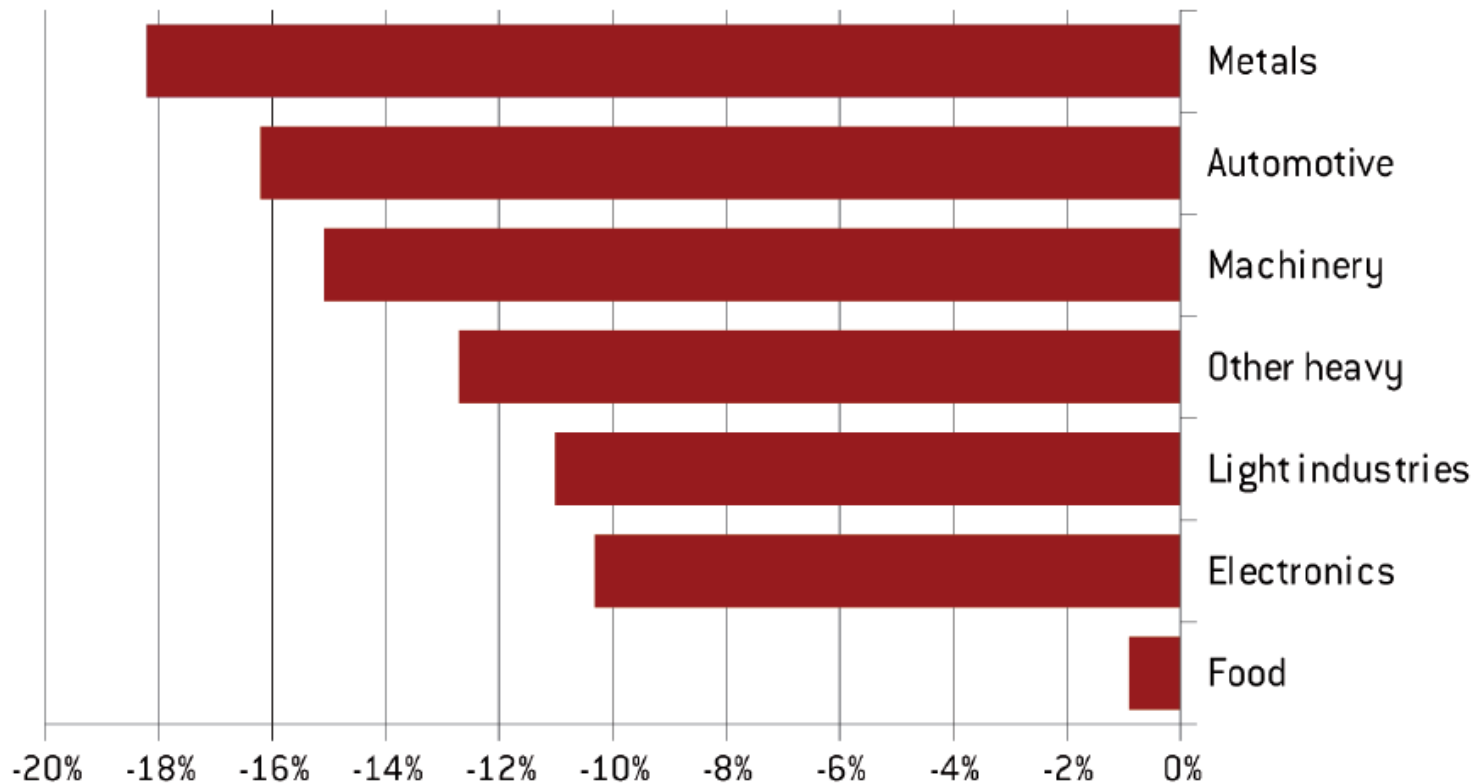
Sokféleség a válságban

- EFIGE projektben 7 országban vizsgáltuk a vállalatok reakcióit a válságra

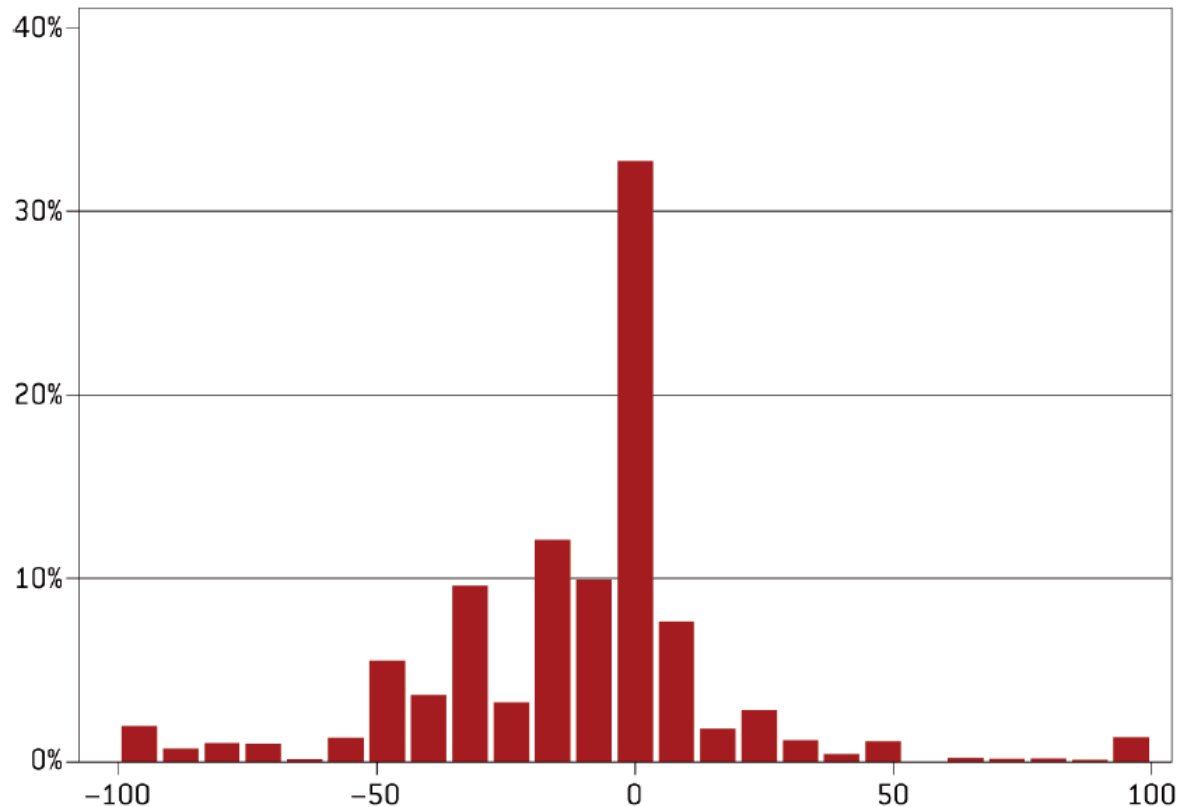
Sokféleség a válságban

- Értékesítés csökkenése a különböző iparágakban

Sokféleség a válságban

- Miközben csökkent az export, a reakció nagyon heterogén volt

Sokféleség a válságban

- Az országok és iparágak között lényeges különbségek vannak, de az iparágon belüli sokféleség fontosabb
 - Az értékesítés alakulásából csak 9,6 százalékot magyaráz meg az iparági hovatartozás, és további 3,4 százalékot az ország
 - A különbségek 87 százaléka tehát iparágakon belüli
- Kevés vállalat lépett ki exportpiacairól (2 százalék)

Sokféleség: következtetések

- Iparágakon belül jelentős különbségek vannak vállalatok között mind termelékenységük, mind növekedésük tekintetében
 - Az egyes iparágakat támogató gazdaságpolitika célzása gyenge lehet
- A rendelkezésre álló adatok alapján nehéz előre jelezni, melyik vállalat lesz sikeres a jövőben
 - Elsősorban a nehezen megfigyelhető erőforrások számítanak
 - Az egyes vállalatokat támogató programok sem feltétlenül hatásosak
- A megfelelő környezet azonban segíti a jobb vállalatok növekedését és ezen keresztül a gazdasági növekedést

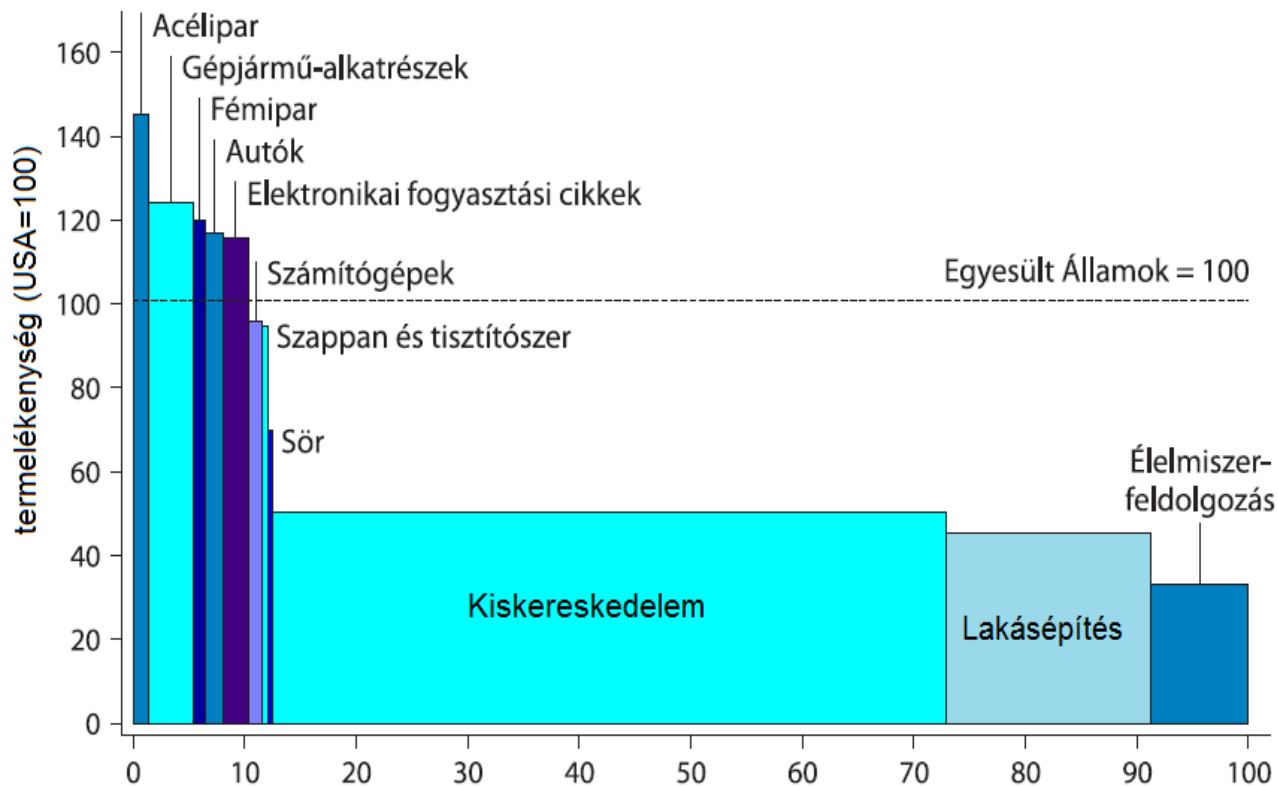
Környezet

A környezet szerepe

- A vállalati sokféleség esetén a hatékonyabb vállalatok gyorsabban növekednek, ami önmagában is az iparági termelékenység növekedéséhez vezet
- Ez a *reallokáció*, a schumpeteri „teremtő rombolás” egyik dimenziója. Két példa:
 - A verseny és a tőkepiacokhoz való egyenlő hozzáférés segíti a hatékonyabb vállalatok gyors növekedését
 - A külpiacok megnyitása a hatékony vállalatok növekedéséhez és a kevésbé hatékony vállalatok kilépéséhez vezet (Melitz, 2003)
- Ez felerősíti a jó intézményeknek azt a hatását, hogy az egyes vállalatok is hatékonyabbá válnak

Verseny és termelékenység - Japán

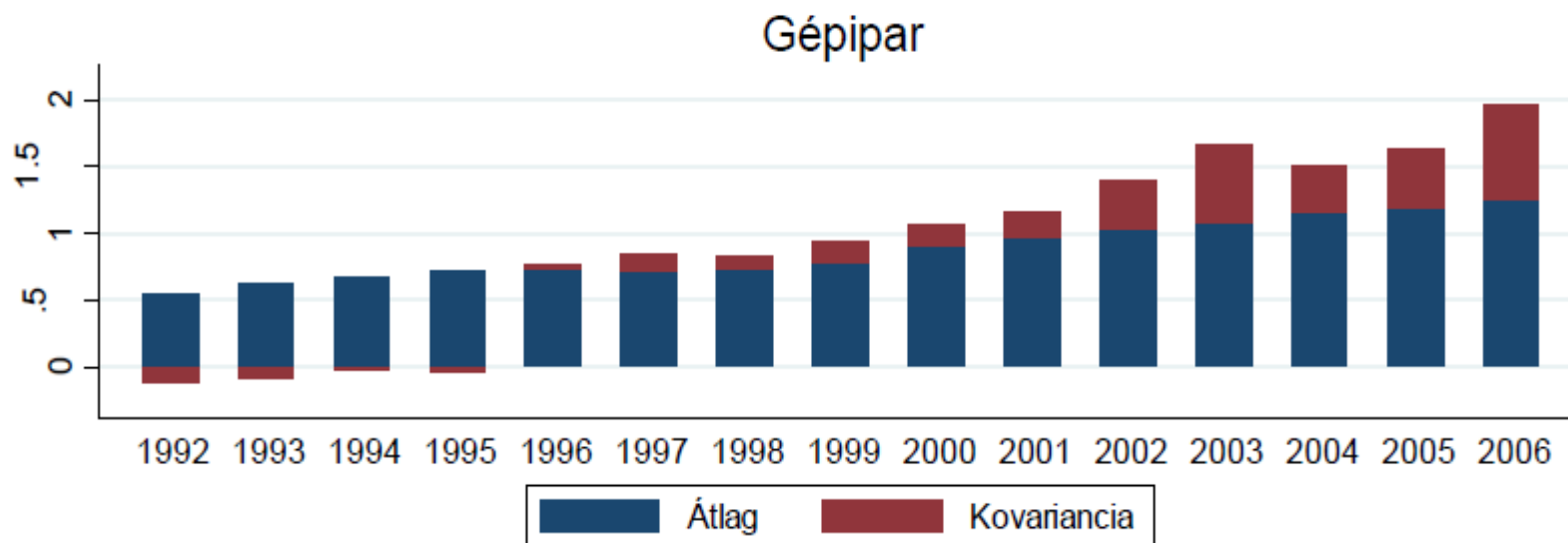
- Japán duális gazdasága

Forrás: Lewis (2008)

Versenybarát környezet

- Az iparági termelékenység felbontható az átlagos (súlyozatlan) termelékenység és a méret-termelékenység kovarianciájára

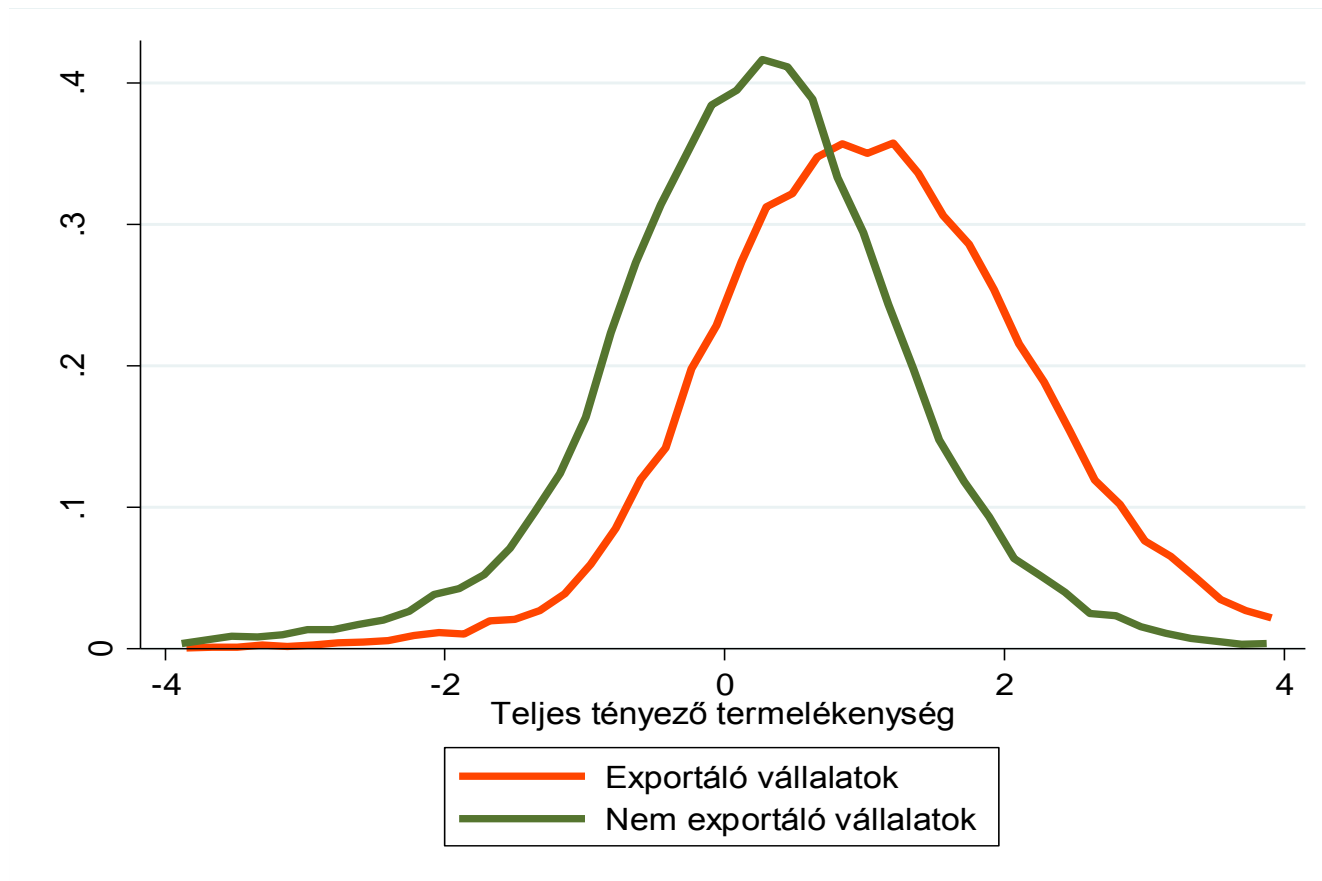

Kína és India

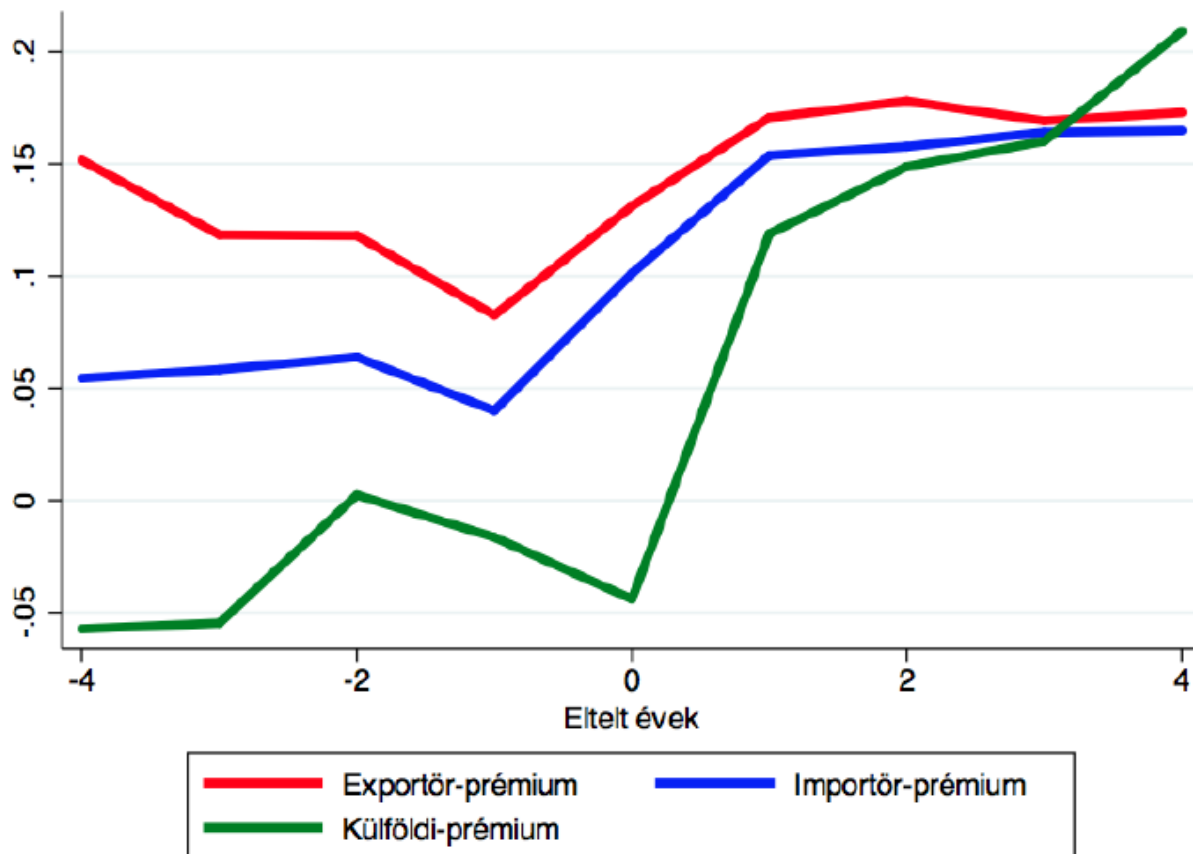
- Hsieh és Klenow (2009) egy strukturális modell kereteiben vizsgálja a torzításokat
- Kétféle torzítás:
 - A szabályozás akadályozza a növekedést (pl. nagyobb vállalatok magasabb adóterhelése)
 - Nem ugyanolyan feltételekkel jutnak a vállalatok hitelhez (pl. politikai kapcsolatok)
- Ha a torzítások az USA-ban látott szintre csökkennének, akkor
 - Kína termelékenysége 30, Indiáé 59 százalékkal lenne magasabb
 - A torzítások csökkenése Kínában évi 2 százalékkal járult hozzá a növekedéshez 1998 és 2005 között
 - Indiában viszont nem csökkentek ezek a problémák

Külkereskedelem

- Az exportálók termelékenységi előnye

A nemzetköziesedés hatásai

Forrás: Koren Miklós ELTEcon előadása

Környezet: következtetések

- A versenybarát környezet és a jó infrastruktúra hatása
 - Kimutathatóan pozitív és jelentős
 - Hat az egyes vállalatok termelékenységére
 - Segíti a hatékonyabb vállalatok gyorsabb növekedését, és ezen keresztül is növeli az iparági termelékenységet

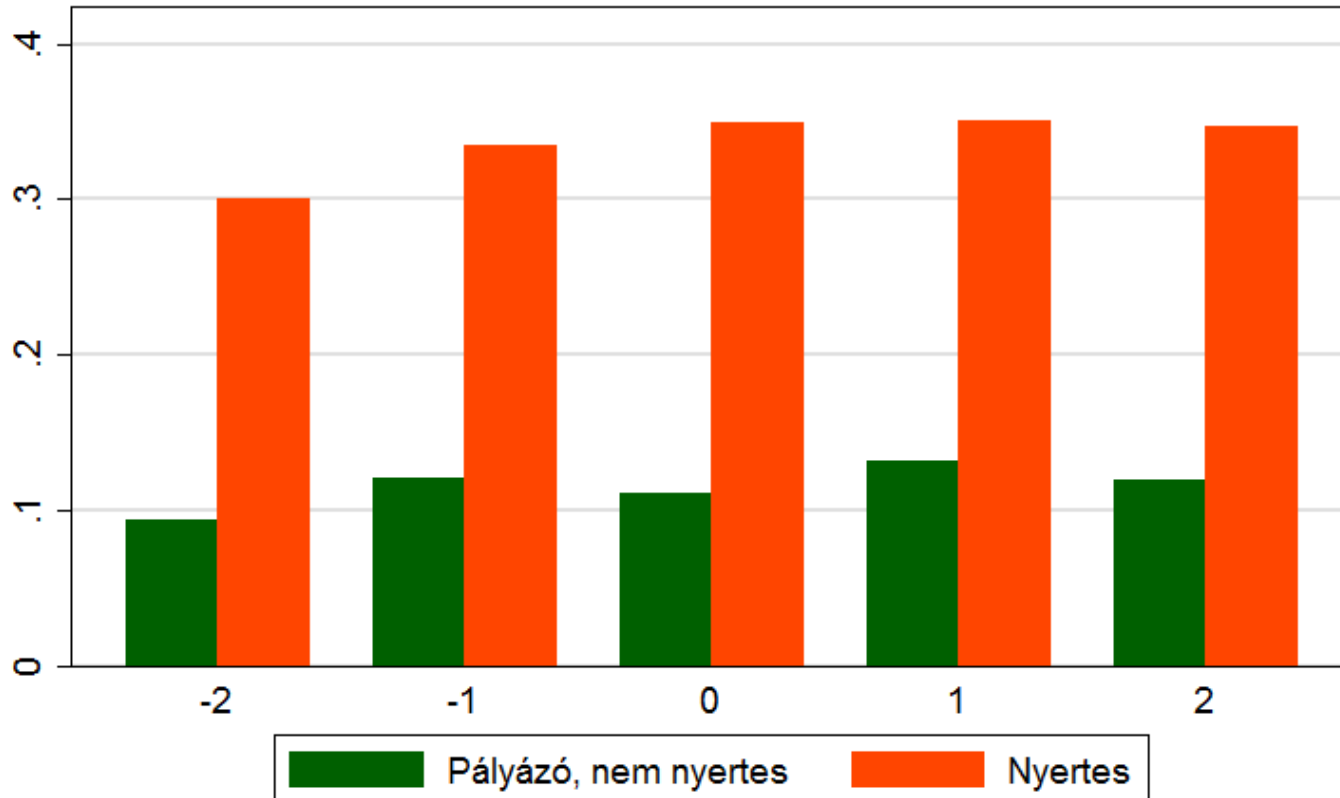
Vállalati támogatások

- Kormányzati tervek (VG, szept. 25)
 - Lényeges cél, hogy a 2014-2020 között érkező uniós források a magyar vállalatok versenyképességét növeljék
 - Jelentősen nőnek a vállalati támogatások
 - 1100 milliárd foglalkoztatás bővítése
 - 1100 milliárd KKV versenyképesség növelése
 - 700 milliárd K+F-támogatás
- A nagyfokú heterogenitás miatt azonban kétséges lehet a célzás hatékonysága
- Kevés empirikus eredmény áll rendelkezésre ezek hatékonyságáról, az azonban nem biztató

Gépbeszerzés támogatásának hatása

Pályázó vállalatok többlet-teljesítménye

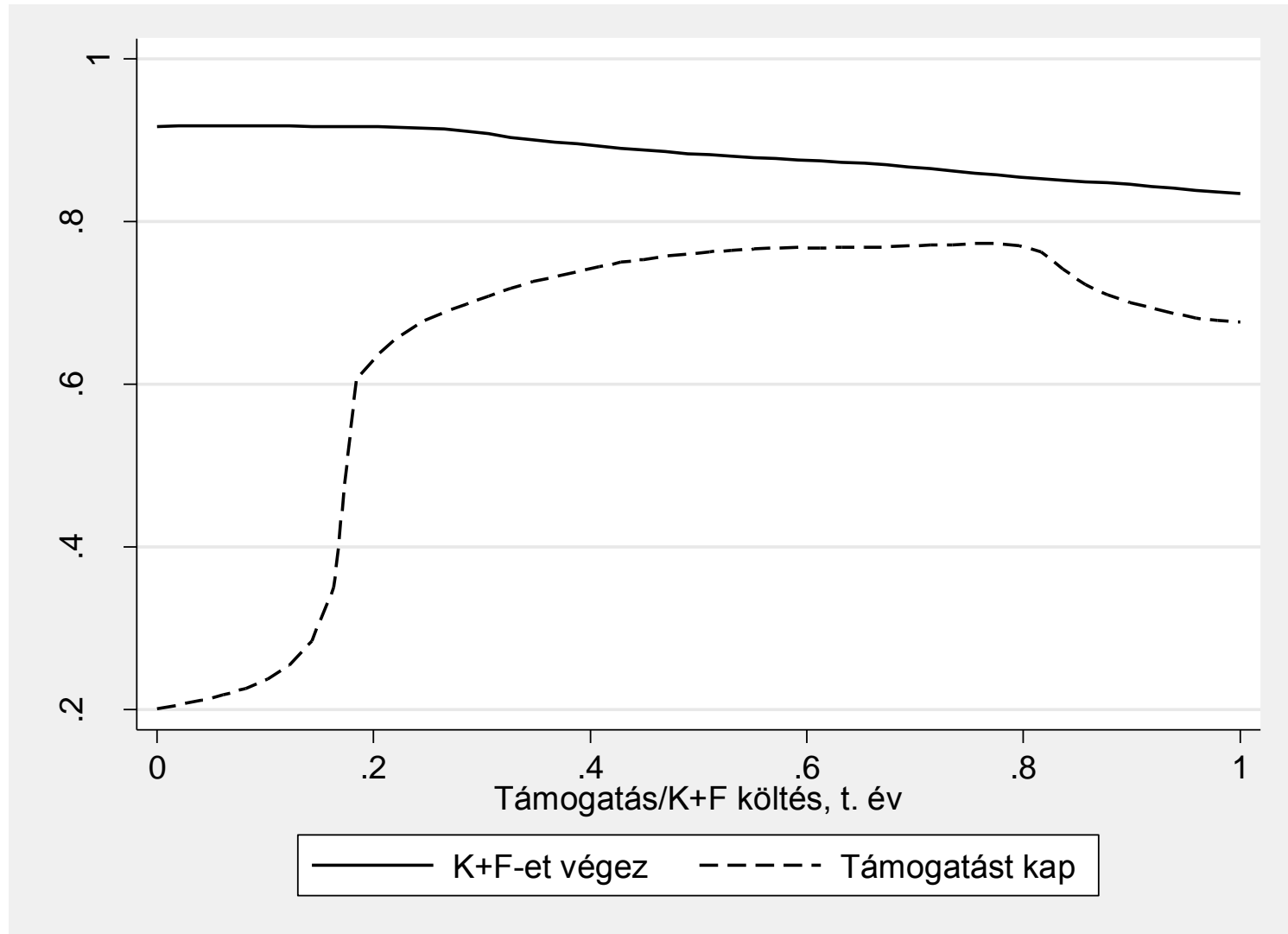
változó: Hozzáadott érték, log

Nyertesek: projekt tényleges kezdetének éve=0; nem nyertesek: a pályázat érkezésének éve=0

Forrás: Agenda: GVOP 2.1.1 konstrukció értékelése

A K+F támogatások dinamikája

Következtetések

- A vállalati sokféleség kutatása fontos gazdaságpolitikai következményekkel jár
- Az ebből fakadó reallokáció felerősíti a versenyt, a külkereskedelmet vagy a fejlett pénzügyi rendszer intézmények pozitív hatásait
- Ezen hatások megértéséhez részletes adatbázis szükséges, amely mennyiségi és minőségi adatokat is tartalmaz
- A vállalati támogatásokkal kapcsolatban kevés megbízható hazai eredmény van, és azok sem biztatóak
- Mindezek vizsgálata fontos célja lesz új, Lendület támogatásból induló kutatócsoportunknak

Köszönöm a figyelmet
murakozy@econ.core.hu